

**TEHLİKELİ MADDELERİN SU VE ÇEVRESİNDE NEDEN OLDUĞU KİRLİLİĞİN
KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ
(76/464/ AB)**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; su ve çevresinde tehlikeli maddelerden kaynaklanan kirliliğin tespiti, önlenmesi ve kademeli olarak azaltılmasıdır.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; yüzeysel sulara, haliç sularında, bölgesel sulara kirliliğe neden olan tehlikeli maddelerin belirlenmesi, kirlilik azaltma programlarının oluşturulması, kirliliğin önlenmesi ve izlenmesi, suya deşarj edilen tehlikeli maddelerin envanterinin yapılması, deşarj standartları ve kalite kriterlerinin belirlenmesi ile ilgili teknik ve idari esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 inci maddesi ile 1/5/2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 ve 9 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,

AB: Avrupa Birliğini,

Alıcı ortam: Atıksuların deşarj edildiği veya dolaylı olarak karıştığı göl, akarsu, kıyı ve deniz suları ile yeraltı suları gibi yakın veya uzak çevreyi,

Az tehlikeli maddeler: Bu Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan tehlikeli maddelere göre daha az tehlikeli olan ve bu Yönetmeliğin Ek-2 sinde yer alan tehlikeli maddeleri,

Belirleme sınırı: Bir maddenin en küçük miktarının verilen çalışma metoduna dayalı olarak bir örnekte nicel olarak belirlenebilen ve sıfırdan ayırt edilebilen miktarı,

Çok tehlikeli maddeler: Esas olarak toksisiteri, kalıcılıkları ve biyolojik birikme özelliklerine dayalı olarak zararsız maddelere dönüşen maddeler hariç bu Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan tehlikeli maddeleri,

Deşarj: Yüzeysel sulara, bölgesel sulara, iç kıyı sularına; dip tarama artıklarının boşaltılması, bölgesel sulara gemilerden işletme gereği yapılan deşarjlar ve çöp boşaltması hariç olmak üzere; bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sindeki maddelerden herhangi birisinin dâhil edilmesini,

Endüstriyel atıksu: Endüstri kuruluşlarından, imalathanelerden, atölyelerden, tamirhanelerden, küçük sanayi sitelerinden ve organize sanayi bölgelerinden kaynaklanan her türlü işlem ve yıkama artığı suları, proses suları ile karıştırılmadan ayrı olarak işlem görüp uzaklaştırılan kazan ve soğutma sularını,

Haliç: Bir nehir ağzındaki tatlı su ile deniz kıyı suyu arasındaki geçiş bölgesini,

İlgili idare: a) Kanalizasyona deşarjın söz konusu olduğu durumlarda; Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesinin düzenlenmesi, verilen izinlerin ve deşarjların kontrol ve denetiminden, elde edilen verilerin Bakanlığa rapor edilmesinden sorumlu ilgili idare olarak 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında büyükşehir belediyelerini ve 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde diğer belediyeleri,

b) (Mülga:RG-30/3/2010-27537) ⁽¹⁾

c) (Değişik:RG-30/3/2010-27537) ⁽¹⁾ 29/4/2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik uyarınca, tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izinlerinde;

1) Ek-1 listesinde belirtilen işletmeler için Bakanlığa,

2) Ek-2 listesinde belirtilen işletmeler için İl Çevre ve Orman Müdürlüğünü,

d) Kalite kriterlerine dayalı (Değişik ibare:RG-30/3/2010-27537) ⁽¹⁾ tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izinlerinin verilmesi ve kontrolü ayrıca bu Yönetmeliğin EK-2 sinde yer alan tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliğin kademeli olarak azaltılması amacıyla hazırlanacak olan kirlilik azaltma programlarının oluşturulması ve uygulanmasında ilgili idare olarak Bakanlığa ve 7/8/1991 tarihli ve 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,

Kıta içi yüzeysel sular: Ulusal sınırlar içerisinde yer alan bütün durgun ya da akan tatlı yer üstü sularını,

Kirlenme: Doğal veya insan faaliyetleri sonucu, insan sağlığını tehlikeye atacak, yaşam kaynaklarına ve su ekosistemlerine zarar verecek yasal su kullanımlarını kısıtlayacak şekilde doğrudan ya da dolaylı olarak maddelerin veya enerjinin su çevresine boşaltımı,

Limit değerler: Atıksu deşarjında izin verilen maksimum kirletici miktarı ve/veya konsantrasyonu,

Sediman: Akarsu içerisinde veya taşkın suda taşınan materyali,

Tehlikeli maddeler: Su çevresi için önemli risk teşkil eden zehirlilik, kalıcılık ve biyolojik birikme özelliğinde olan madde ve madde gruplarını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

Tehlikeli maddelerden kaynaklanan su kirliliğinin azaltılması ile ilgili esaslar

Madde 5 — Tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliğe karşı suların korunması ve kirliliğin kademeli olarak azaltılarak ortadan kaldırılmasında;

a) (Değişik:RG-30/3/2010-27537)⁽¹⁾ Tehlikeli maddelerin neden olduğu su kirliliklerinin kontrolünde her bir tehlikeli maddenin kanalizasyona deşarjında kanalizasyona bağlantı kalite kontrol izin belgesi, alıcı ortama deşarjda ise tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izin belgesinin düzenlenmesi,

b) (Değişik:RG-30/3/2010-27537)⁽¹⁾ Tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izin belgesinde tehlikeli maddelerin bu Yönetmelikte verilen deşarj limit değerlerini aşmaması,

c) Kirliliğin azaltılması, giderilmesi ve kirliliğe engel olunabilmesi için temiz üretim teknolojilerine başvurulması,

d) Ulusal ve/veya bölgesel bazda bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde verilen tehlikeli maddeler için deşarj limit değerleri ile su kalite kriterlerinin belirlenmesi için envanter çalışmasının yapılması, izleme sisteminin oluşturulması ile deşarjı söz konusu olan tehlikeli maddelerin envanterinin tutulması,

e) Bu Yönetmelik kapsamında belirlenen esaslar çerçevesinde izinlerle verilecek olan deşarjlar dışında tehlikeli madde deşarjının yasaklanması,

f) Bu Yönetmeliğin Ek-2 sinde verilen tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliğin azaltılması ve ortadan kaldırılması için ulusal ve/veya bölgesel bazda kirlilik azaltma programlarının oluşturulması,

g) Bu Yönetmelikte yer alan hükümlerin uygulanması ile birlikte; suda sediman ve biotalar ile diğer çevre bileşenlerinde (hava, toprak ve benzeri) kirlilik oranının artmamasının sağlanması,

h) Bu Yönetmeliğin Ek-2 sinde yer alan tehlikeli maddeler için; kalite kriterlerine dayalı deşarj standartlarının belirlenmesi,

ı) İlgili idarece tehlikeli maddelerin çevrede oluşturduğu veya oluşturacağı zehirlilik, kalıcılık ve biyolojik birikme özellikleri, alıcı ortamın miktar, kalite ve biyolojik özellikleri dikkate alınarak; bu Yönetmelikle belirlenen ve envanter çalışması neticesinde belirlenecek olan limit değerlerden daha kısıtlayıcı değerlerin uygulanması,

j) Bu Yönetmelik hükümlerinin evsel atıksuya ve derin, tuzlu ve kullanılamaz katmana enjekte deşarjlara uygulanmaması,

k) (Değişik:RG-30/3/2010-27537)⁽¹⁾ Kalite kriterlerine dayalı tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izinlerinin verilebilmesi için izleme ağının oluşturulması,

l) Bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde yer almayan ve ileride üretilecek ve/veya üretimde kullanılacak maddelerin Bakanlık tarafından bu eklerden birine ilave edilebilmesi, esastır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Programların Oluşturulması

Kirlilik azaltma programlarının oluşturulması

Madde 6 — Bu Yönetmeliğin Ek-2 sinde yer alan tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliğin azaltılması ve giderilmesi; doğal kaynakların etkin kullanımının sağlanması amacıyla tehlikeli madde deşarjında bulunan kuruluşlar kirlilik azaltma programlarını oluştururlar.

Kirlilik azaltma programına ilişkin esaslar

Madde 7 — Bu madde kapsamında yer alan hükümler; bu Yönetmeliğin Ek-2 sinde verilen tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliği azaltmak için oluşturulacak programlara ilişkin usul ve esasları kapsar. Bu kapsamda:

a) Tehlikeli maddelerin deşarjının azaltılması için hazırlanacak programların bu Yönetmeliğin EK-2 sinde verilen, envanter ve izleme çalışmalarından sonra da ilave edilecek olan alıcı ortam kalite kriterleri, deşarj limitleri ile uyumlu olmalıdır.

b) Kirlilik azaltma programı Bakanlıkça gözden geçirilir ve gelişmelere açık olması sağlanır.

c) Program; kalite kriterleri ve/veya deşarj standartları dikkate alınarak oluşturulur.

d) Kirlilik azaltma programları kapsamında; deşarj limit değerleri belirlenirken uygulanabilir en iyi temiz üretim teknolojileri göz önünde bulundurulur.

e) Programların uygulanması ile su, hava ve toprakta kirlilik oranı artırılmamalıdır.

f) (Değişik:RG-30/3/2010-27537)⁽¹⁾ Kirlilik azaltma programları; üretimde kullanılan tehlikeli maddelerin miktarı, listesi ve ağırlık oranı ile atıksuyun tehlikeli madde içeriği göz önünde bulundurularak alınacak önlemler paketi ve kontrol mekanizması ile tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izin belgesinin geçerlilik süresini içerir.

Özel programların oluşturulması

Madde 8 — Bu Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan, limit değerleri verilen ya da başka mevzuatlarla limit değerleri belirlenmiş olan tehlikeli maddeler ile diğer önemli kaynaklardan gelen kirliliğin azaltılması için özel programlar uygulanır. Bu programlar; bu Yönetmeliğin Ek-1 inde yer alan çok tehlikeli maddelerle daha az tehlikeli maddelerin yer değiştirmesini, yeniden kazanılması için en uygun önlemleri ve teknikleri içerir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Deşarj ile İlgili Usul ve Esaslar

Tehlikeli maddelerin deşarj esasları

Madde 9 — Tehlikeli madde içeren atıksuların alıcı ortama doğrudan deşarjı yasaktır. Tehlikeli maddelerin alıcı ortama deşarjına ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir:

a) Tehlikeli madde içeren atıksuların bu Yönetmelik kapsamında yer alan alıcı ortama veya kanalizasyona deşarjında; ilgili idareden izin alınması, alınan izinlerin hazırlanacak olan kirlilik azaltma programları ile özel programlara uyum sağlaması esastır.

b) Bu Yönetmelikle belirlenen limit değerler aşılamaz.

c) Belirlenen limit değerlerin uygulanması ile zaman içinde tehlikeli madde oranı sedimanlarda ve/veya yumuşakçalarda ve/veya kabuklu deniz canlılarında, suda, havada, toprakta ve diğer çevre bileşenlerinde kontrol edilerek kirliliğin artmaması sağlanır. Bu konu ile ilgili olarak ilgili idare tarafından gerekli tedbir alınır/aldırılır.

d) Asbest maddesinin, kağıt, çimento, alçı ve benzeri malzemelerin üretiminde kullanılmasıyla ortaya çıkan atıksuyunda askıda toplam katı madde limit değeri 30 gr/m³'ü geçmez. Asbest maddesinin, kağıt veya tabaka üretiminde kullanılması ile ortaya çıkan suyun geri kazanılması esastır.

Kanalizasyona deşarj standartlarına ilişkin esaslar

Madde 10 — Kanalizasyona deşarj standartlarına ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir:

a) Bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde yer alan tehlikeli maddelerin kanalizasyona deşarjında; 5216 ve 5393 sayılı Kanunlar kapsamında belediyelerce Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesi düzenlenir. Düzenlenen izin belgesi ile sağlanacak olan deşarj standartlarının; bu Yönetmelikte belirtilen standartlarla paralellik arz etmesi gerekir. Ancak; bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde verilen değerlerin altında kısıtlamaya gidilmesi durumunda Bakanlığın uygun görüşünün alınması gerekir.

b) İlgili idarece düzenlenen izin belgelerinin detayları, izin verilen deşarjın kontrol sonuçları ile alıcı ortam kalite kriterlerine ilişkin izleme sonuçları, tehlikeli maddeler konusunda ülkede düzenli bir envanterin tutulması ve veri tabanının oluşturulması için her yıl düzenli olarak Bakanlığa gönderilir.

c) Kanalizasyon sistemi çıkışında deşarj edilen ve atıksu özellikleri bu Yönetmelikte belirtilen deşarj limitleri ile alıcı ortam kalite kriterlerinin sağlanamayacağı yerlerde kanalizasyona deşarj; alıcı ortama deşarj gibi kabul edilir ve bu Yönetmelik hükümleri kapsamında gerekli olan standartların sağlanması ilgili idarece gerçek ve tüzel kişilerden istenir.

Alıcı ortama tehlikeli madde deşarjı olan kurum, kuruluş ve işletmeler için çevre izni

MADDE 11 – (Başlığıyla birlikte değişik:RG-30/3/2010-27537)⁽¹⁾

Bu Yönetmelik esaslarına uymak şartı ile atıksularında Ek-1 ve Ek-2'de yer alan tehlikeli maddeleri bulduran işletmelerin alıcı ortama deşarj yapabilmesi için çevre izni alınması mecburidir. Çevre izni alınması işlemlerinde Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik hükümleri uygulanır. Söz konusu Yönetmeliğin Ek-3C'sinde yer alan "Tehlikeli Madde Atıksu Deşarjı Teknik Bilgiler Listesi" bu Yönetmeliğin Ek-3'ünde verilmektedir.

a) Atıksularında; bu Yönetmeliğin EK-1 inde yer alan tehlikeli maddeleri içeren sektörlerin sağlaması gereken deşarj standartları ile kalite kriterleri Tablo (1-14) arasında verilmiştir.

b) Atıksularında; bu Yönetmeliğin EK-2 sinde yer alan tehlikeli maddeleri içeren ve 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde deşarj limit değerleri belirlenmiş olan sektörlerin sağlaması gereken deşarj standartları Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Tablo (5-21) arasında verilmiştir.

c) Atıksularında; bu Yönetmeliğin EK-2 sinde yer alan tehlikeli maddeleri içeren ve bu Yönetmelik ve Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ile deşarj limit değerleri belirlenmemiş olan sektörlerin

sağlaması gereken deşarj standartları ortam kalite kriterlerine dayalı olarak ilgili idare/idarelerce yapılır.

ç) İşletmenin tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izni alabilmesi için alınan en az üç adet atık su numunesi analiz sonuçlarının aritmetik ortalamasının bu Yönetmelikte belirtilen standartları sağlaması zorunludur.

d) Tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izin belgesi, deşarj edilen atıksudaki tehlikeli madde miktarına bakılmaksızın düzenlenir. Deşarj edilen atık suda tehlikeli madde miktarı ardışık iki çevre izninde bu Yönetmelikle belirtilen limit değerlerden beş kez daha küçük oranlarda ise; tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izin belgesinde bu tehlikeli maddenin belirtilmesine gerek olmadığına ilgili idarece karar verilir.

e) Bir bölgedeki alıcı ortama birden fazla kalite kriteri uygulandığında suların kalitesinin mutlaka bu kriterlerin her birine uyacak ölçüde korunmasının sağlanması esastır.

f) Bu Yönetmelik hükümleri gereği tehlikeli madde deşarjı konulu çevre iznini alan gerçek ve tüzel kişiler, bu Yönetmeliğin EK-4 üne göre Tehlikeli Maddeler İçin Deşarj Kontrolünü yapar.

BEŞİNCİ BÖLÜM **İzleme ve Denetim**

Tehlikeli maddelerin deşarj kontrolü-denetimi

Madde 12 — Tehlikeli maddelerin deşarj kontrolü ve denetiminde aşağıdaki işlemler uygulanır:

a) Deşarj standartlarına uygunluk ve alıcı ortam kalite kriterlerinin sağlanıp sağlanmadığının kontrolü faaliyet sahibi tarafından atıksuda ve alıcı ortamda yaptırılacak ölçüm ve analizler, bu Yönetmelik ve 7/1/1991 tarihli ve 20106 sayılı Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma ve Analiz Metotlarına veya uluslar arası geçerliliği olan standartlara göre akredite olmuş ve/veya Bakanlık tarafından yeterlilik belgesi almış laboratuarlarda yapılır. Ölçüm sonuçları Bakanlığa iletmek üzere faaliyet sahibi tarafından ilgili idareye her yıl düzenli olarak bildirilir. Ölçüm masrafları kirleten tarafından karşılanır.

b) Deşarjın kontrolü için yirmidört saatlik kompozit numune alınır. Bir ay içinde deşarj edilen tehlikeli madde miktarı, günlük toplam tehlikeli maddenin deşarj miktarına göre hesaplanır.

c) Toplama sistemine ve/veya tanımlar kapsamında alıcı ortama deşarj yapan gerçek ve tüzel kişiler deşarjın kontrolünü bu Yönetmeliğin Ek-4 ünde yer alan form kapsamında her üç ayda bir yapar veya yaptırır; kayıt altına alır ve beyan eder.

Cezai hükümler

Madde 13 — Bu Yönetmelik hükümlerine uymayan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyenler hakkında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

ALTINCI BÖLÜM

Envanter Oluşturma ve Raporlama

Tehlikeli maddelerin envanterinin oluşturulması

Madde 14 — Tehlikeli madde envanterinin oluşturulması ile ilgili esaslar aşağıda belirtilmiştir:

a) Üretimde kullanılan tehlikeli kimyasal madde ve prosese giren tehlikeli ham materyallerin, proses boyunca kullanımı, üretimi ve tüketim aşamaları belirlenir.

b) Tehlikeli madde envanteri alıcı ortam ve deşarj edilen atıksuda olmak üzere Bakanlıkça yapılır/yaptırılır.

c) Bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde yer alan tehlikeli maddeler ile uğraşan kamu ve/veya özel kuruluşların tehlikeli maddelerin özelliklerini ve miktarlarını içeren envanter bilgilerini ilgili idareye beyan etmesi zorunludur. İlgili idare kullanılan hammadde ve oluşan ürünle ilgili malzeme bilgi güvenlik formlarını ilgili kuruluştan alır.

d) Suda tehlikeli maddelerin envanterinin oluşturulmasında, faaliyet sahibi tarafından belirli periyotlarda yapılan ölçüm sonuçları ile ilgili idare tarafından yapılacak olan ölçüm sonuçlarının uyumlu olması esastır.

e) Bakanlık; her bir tehlikeli madde için ve tehlikeli madde deşarj edilen alıcı ortamın izlenmesi için ulusal izleme ve veri tabanı oluşturur.

f) Tehlikeli maddelerin deşarjına ilişkin ülke bazında envanter çalışması ile bu Yönetmeliğin Ek-2 sinde yer alan bütün tehlikeli maddeler için kalite hedefleri oluşturulur.

g) Deşarj izin başvurusunda bulunan gerçek ve tüzel kişiler proseste kullanılan tehlikeli madde miktarı ve kullanma teknolojisi hakkında ilgili idareye bilgi verir.

Raporlama

Madde 15 — Bu Yönetmelik hükümleri kapsamında, aşağıda yer alan hususlarda raporlama yapılır ve Bakanlığa gönderilir:

a) **(Değişik:RG-30/3/2010-27537)** ⁽¹⁾ Bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde yer alan her bir tehlikeli madde için verilen tehlikeli madde deşarjı konulu çevre izin belgesi ve özellikleri ile uygulama sonuçları, izin veren ilgili idare tarafından Bakanlığa her yıl düzenli olarak rapor edilir.

b) Oluşturulan kirlilik azaltma ve özel programların özellikleri, uygulanma sonuçlarına ilişkin bilgiler, izleme ve kontrol sonuçları faaliyet sahibi tarafından izin veren idareye rapor edilir. İlgili idare Bakanlığa her yıl düzenli olarak raporu gönderir.

c) Her bir tehlikeli maddeye ilişkin olarak bu Yönetmeliğin Ek-1 ve Ek-2 sinde yer alan tehlikeli maddelere ilişkin kalite kriterlerinin yüzeysel sularda, haliç kıyı ve bölgesel sularda, sediman ve biotalarda izlenmesi ve kontrolü bu Yönetmelik hükümleri kapsamında yapılarak, sonuçları Bakanlığa her yıl düzenli olarak rapor edilir.

Geçici Madde 1 — Bu Yönetmelikte belirtilen tehlikeli maddeler ve bu maddelerin deşarjına ilişkin envanter çalışmalarına, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra en geç bir yıl içerisinde başlanır ve üç yıl içerisinde tamamlanır.

Geçici Madde 2 — Bu Yönetmelikte belirtilen tehlikeli maddeler için ulusal izleme ağının oluşturulması bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra beş yıl içerisinde gerçekleştirilir ve uygulanır.

Geçici Madde 3 — Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinde de yer alan kirlilik azaltma programları ile 7 nci maddesinde yer alan özel programların oluşturulması, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra yedi yıl içerisinde gerçekleştirilir.

Yürürlük

Madde 16 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 — Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.

(1) : Bu değişiklik 1/4/2010 tarihinde yürürlüğe girer.